DOCUMENT RESUME

ED 221 046 FL 013 174

TITLE	Orientation to Employment in the U.S. for Refugees--Vietnamese = Cong an viec lam o Hoa Ky: Tap Huong Dan danh cho Nguoi Ti Nan moi toi.
INSTITUTION	Center for Applied Linguistics, Washington, D.C. Language and Orientation Resource Center.
SPONS AGENCY	Office of Refugee Resettlement (DHHS), Washington, D.C.
PUB DATE	82
GRANT	96-P-10002-3-01
NOTE	30p.; Broken type in the English version. For related documents, see FL 013 175-178.
LANGUAGE	English; Vietnamese
EDRS PRICE	MF01/PC02 Plus Postage.
DESCRIPTORS	*Cross Cultural Training; *Employment; *English (Second Language); Job Skills; Labor Market; *Orientation Materials; *Refugees; Socioeconomic Status; Vietnamese People

ABSTRACT

One of a series of refugee orientation materials, this guide to employment is intended to assist Vietnamese refugees in their understanding of the employment situation in the United States and to give them necessary information for obtaining work. The text is in Vietnamese followed by an English-language version, which is not an exact translation but which gives the substance of the foreign language part. The topics covered in the guide are the following: (1) American attitudes towards employment and what goes into a decision about job qualifications and choice; (2) a list of questions about job choices and suggested answers that deal with skills, pay, entry-level jobs, fringe benefits, and expectations about hours of work; (3) the process of getting a job, including using employment agencies, preparing for the interview, and making a decision about a job once it is offered; (4) factors that are important for keeping a job, particularly dependability and responsibility; (5) relations with supervisors and co-workers; (6) considerations involved in deciding to change jobs; and (7) advantages of developing new skills through adult education programs. A convenient checklist of things to consider in getting a job concludes the guide. (AMH)

****
* Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made *
* from the original document. *
****

ED221046

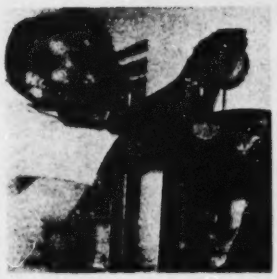

ORIENTATION TO EMPLOYMENT IN THE U.S.
FOR REFUGEES--VIETNAMESE

CÔNG ĂN VIỆC LÀM Ở HOA KỲ

(An English version follows page 11)

Tập Hướng Dẫn
Dành Cho
Người Tị Nạn
Mới Tới

FL013 174

CAL

Center for
Applied Linguistics

U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION
NATIONAL INSTITUTE OF EDUCATION
EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION
CENTER (ERIC)

☒ This document has been reproduced as received from the person or organization originating it.

☐ Minor changes have been made to improve reproduction quality.

• Points of view or opinions stated in this document do not necessarily represent official NIE position or policy.

"PERMISSION TO REPRODUCE THIS MATERIAL HAS BEEN GRANTED BY

CAL

TO THE EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)."

MỤC LỤC

LỜI NÓI ĐẦU 1

I. VẤN ĐỀ CHỌN VIỆC 2

1. Làm sao chọn được việc thích hợp?..... 2
2. Những việc ở cấp nhập ngạch có giống nhau không?..... 2
3. Có cần biết tiếng Anh mới có việc làm không?..... 2
4. Nên chờ bao lâu trước khi đi tìm việc? 2
5. Lương bổng ra sao? 3
6. Lương tiền ở cấp nhập ngạch như thế nào? 3
7. Các bổng lộc ngoại có quan trọng không? 3

II. VẤN ĐỀ XIN VIỆC 3

1. Biết khả năng chuyên môn và kinh nghiệm làm việc của mình..... 4
2. Biết loại công việc gì đang cần người trong vùng mình ở..... 4
3. Biết cơ quan nào hay người nào có thể giúp mình tìm được việc làm.. 4
4. Phỏng vấn việc làm..... 4
5. Chu kỳ lãnh lương và các khoản khấu trừ..... 5
6. Bảo hiểm thất nghiệp và trợ cấp lao động..... 6

III. BÍ QUYẾT GIỮ VIỆC LÂU DÀI 6

1. Đi làm đúng giờ..... 6
2. Tinh thần trách nhiệm. Những ngày nghỉ..... 7
3. Tinh thần phục thiện, học hỏi..... 7
4. Tình thân hữu với đồng nghiệp..... 7

IV. TÌM CƠ HỘI THĂNG TIẾN 8

1. Bị nghỉ việc..... 8
2. Bị đuổi việc..... 8
3. Tìm việc khá hơn..... 8
4. Học thêm nghề chuyên môn..... 9

Tổ Lược Giải Thân Thể Mẫu 10

Mẫu Đơn Xin Việc 11

LỜI NÓI ĐẦU

Chắc các bạn cũng để ý thấy phần đông người Mỹ đặt nặng vấn đề công việc làm. Trẻ em thì đi bỏ báo, giữ trẻ, làm cỏ v.v... người già đến tuổi về hưu cũng còn hoạt động nếu còn đầy đủ sức khỏe. Trừ những người tàn tật đau ốm, ai cũng mong có công ăn việc làm. Người nào lười biếng sống bám vào người khác sẽ bị xã hội chê cười.

Có thể quan niệm của người Mỹ đối với công việc nói chung và đối với sự đi tìm việc nói riêng, khác với quan niệm của người Việt: Người Mỹ cho rằng công việc tay chân lao động cũng quan trọng không kém công việc phải dùng trí óc. Người nào khỏe mạnh thì phải rán kiếm công việc làm an, cũng bắt đắc dĩ mới phải nhờ vào trợ cấp của chính phủ (welfare).

Xã hội Mỹ rất khâm phục những người được coi là "tay trắng làm nên" nghĩa là một người tự mình leo dần lên nấc thang xã hội, bắt đầu bằng một công việc tầm thường, tiền lương ít rồi dần dà học hỏi vươn lên chiếm địa vị quan trọng trong nghề mình, không phải nhờ đến tiền bạc hay địa vị của cha mẹ. Abraham Lincoln là một tổng thống Mỹ rất được mến chuộng vì ông là một tướng sáng của một người "tay trắng làm nên" cũng như vua Lê Lợi của Việt Nam được coi như vị "anh hùng áo vải". Khi mới ra đời đi tìm việc, người Mỹ thường không nề hà nhận một công việc ở cấp nhập ngạch (entry level job) để tạo cho mình kinh nghiệm làm việc; sau đó mới mong nhảy qua công việc khá hơn. Có nghề chuyên môn cũng chưa đủ, mà còn cần kinh nghiệm làm việc nữa. Người Mỹ luôn luôn tìm cơ hội học hỏi để tiến thân, để được giao phó công việc quan trọng hơn, nhiều trách nhiệm hơn, nhiều uy tín hơn.

Phần đông người Mỹ tin tưởng rằng Hợp Chủng Quốc Hoa Kỳ vẫn còn là xứ của cơ hội. Thật thế nhưng người di dân thảo vát, kiên trì và quyết chí làm ăn vẫn có nhiều cơ hội để thi thố tài năng và tạo dựng cơ nghiệp tốt đẹp tại xứ này. Tuy nhiên, ta cũng nên thực tế nhận thức rằng không phải ai cũng có thể thành công dễ dàng. Có nhiều di dân mới đến đã quá lạc quan, mong đợi quá nhiều và quá sớm. Hiện nay Hoa Kỳ đang trải qua một giai đoạn khó khăn về mặt kinh tế. Có nhiều nơi số người thất nghiệp quá nhiều, nhà cửa đất đai làm cho người tỉ nạn càng khó kiếm việc làm và khó kiếm được nhà ở giá cả phải chăng. Nhưng "ngày mai trời lại sáng", giai đoạn khó khăn sẽ qua đi và đời sống sẽ dễ dàng hơn. Người Mỹ có tiếng là một dân tộc lạc quan, lúc nào cũng tin tưởng ở một ngày mai tốt đẹp hơn nên trong thời kỳ kinh tế khó khăn họ cũng chịu khó, nhẫn nại nhận những công việc tầm thường không xứng với khả năng vì cho rằng có việc làm dù ít tiền thì cũng còn hơn là thất nghiệp., Người tỉ nạn cũng nên thực tế chấp nhận những khó khăn lúc ban đầu. Không phải ai cũng có thể kiếm được việc làm hợp với khả năng chuyên môn của mình ngay. Cũng không nên chờ cho đến lúc tiếng Anh giỏi mới đi kiếm việc làm. Có nhiều việc không đòi hỏi phải biết tiếng Anh nhiều. Bạn vẫn có thể vừa đi làm vừa đi học tiếng Anh hay học nghề chuyên môn. Làm việc tay chân không có gì đáng xấu hổ cả. Ngay cả người Mỹ có bằng đại học lúc mới ra trường cũng phải nhận những việc tầm thường vì chưa có kinh nghiệm, chưa có "hồ sơ làm việc" (work record), khó có thể xin những việc khá hơn. Thường thường đi xin việc ở đâu chủ nhân cũng đòi giấy giới thiệu của chủ trước và "hồ sơ làm việc", vì muốn biết xem đương sự có phải là người siêng năng, liêm chính và đáng tín cẩy không. Những công việc không cần chuyên môn và lương ít mà ai cũng có thể làm được như bán hàng, phụ bếp, lao động v.v... thì chủ nhân không đòi hỏi kinh nghiệm làm việc nên dễ xin. Và sau một thời gian bạn có cơ hội gặp gỡ nhiều người, quen với đời sống mới, tiếng Anh cũng khá hơn, bạn sẽ có cơ hội xin những việc khá hơn và chủ sẽ vui lòng cho bạn giấy giới thiệu tốt.

Nên nhớ là phần nhiều chủ nhân ở Mỹ sẵn sàng giúp bạn có cơ hội tiến thân nếu thấy bạn có thiện chí và khả năng.

Một khi bạn đồng ý là ta nên tạm gác việc học hành hay huấn luyện để tìm ngay một việc làm, thì chúng tôi xin góp vài ý kiến về các vấn đề:

Chọn việc
Xin việc
Giữ việc
Thăng tiến trong việc làm.

I. CHỌN VIỆC

Sau đây là vài câu hỏi cần cân nhắc khi chọn việc:

1. **Làm sao tôi biết được việc gì sẽ hợp với tôi?**

   Nếu công việc đòi hỏi sự hiểu biết chuyên môn và kinh nghiệm mà bạn đã có thì đó là một công việc lý tưởng. Nhưng nếu không tìm được việc hợp khả năng hay nếu tiếng Anh còn yếu thì nên nhận việc gì mình làm được để có kinh nghiệm làm việc ở Mỹ.

2. **Những việc ở cấp nhập ngạch có giống nhau không?**

   Không. Chúng thay đổi tùy theo từng ngành, từng nghề. Lương cũng không giống nhau, tuy thường thì ở chỉ số thấp nhất trong ngành đó. Nếu một việc không cần sự hiểu biết chuyên môn thì chỉ được lương tối thiểu. Việc ở cấp nhập ngạch chỉ có nghĩa là không cần kinh nghiệm gì cả.

3. **Có cần biết tiếng Anh mới có việc làm không?**

   Không. Có nhiều loại việc không cần biết tiếng Anh mấy. Nhưng biết được tiếng Anh nhiều thì mình sẽ có nhiều cơ hội bay nhảy. Ngay khi có việc rồi, ta cũng nên tiếp tục trau dồi tiếng Anh.

4. **Nên chờ bao lâu trước khi đi tìm việc?**

   Sau khi đến Hoa Kỳ nên đi tìm việc càng sớm càng tốt vì như vậy sẽ có hồ sơ làm việc sớm, có cơ hội gặp được nhiều người, tập nói tiếng Anh và thêm lòng tự tin nữa. Ngoài ra càng có việc sớm thì sau này lương hưu trí càng nhiều. Nếu mất việc thì có thể được hưởng trợ cấp thất nghiệp lâu dài. Người có việc làm có thể vay tiền ngân hàng để mua xe, mua nhà v.v... hay mua trả góp (credit card). Đây là chưa kể nhiều việc có bảo hiểm sức khỏe, bảo hiểm nhân mạng và được nghỉ bịnh, nghỉ đẻ, nghỉ thường niên. Hơn nữa thông thường thì chỉ người có công ăn việc làm mới được quyền bảo trợ cho người tị nạn khác.

5. Lương bổng ra sao?

Lẽ dĩ nhiên ai đi làm cũng muốn lương tiền nhiều, nhưng bạn là người lạ mới tới, cần đi làm để lấy kinh nghiệm đã. Câu hỏi cần được nêu lên trước nhất là liệu ta có làm nổi công việc này không. Có nhiều việc trả lương khá cao nhưng nếu bạn không làm được mà cứ nhận bừa thì về sau sẽ có kết quả tai hại. Những vấn đề khác cần được cân nhắc là:

a. Phí tổn chuyên chở bao nhiêu?
b. Có tiện đường xe buýt không?
c. Đường đi về có xa không?
d. Giờ giấc có tiện không?
e. Có bắt buộc phải làm giờ phụ trội cuối tuần, ngày lễ không v.v...

Nếu phải làm việc thêm giờ hay cuối tuần thì phải hỏi trước xem có được nghỉ bù hay được lương phụ trội không.

6. Lương tiền ở cấp nhập ngạch như thế nào?

Lương tối thiểu mà chủ phải trả theo luật định hiện thời là 3.35$ một giờ. Nếu được tiền "tip" (tiền thưởng riêng như việc hầu bàn) thì lương có thể ít hơn lương tối thiểu. Có khi làm việc ban đêm, hay việc nặng thì được thêm lương. Nhiều khi mới vào làm thì phải chịu làm đêm hay việc nặng ít lâu rồi mới xin đổi việc hay đổi giờ được. Nên nhớ là nếu một công việc không cần kinh nghiệm hay hiểu biết chuyên môn mà lương tiền nhiều thì thế nào cũng có sự đòi hỏi đặc biệt như một việc quá dơ dáy, quá nặng nhọc, hay có ít nhiều nguy hiểm nên ít ai muốn làm. Nên hỏi kỹ mọi điều trước khi quyết định, không nên chỉ nghĩ đến vấn đề tiền lương mà thôi.

7. Các bổng lộc ngoại có quan trọng không?

Việc ở cấp nhập ngạch ít có bổng lộc ngoại, tuy nhiên ta cũng nên hỏi xem có bảo hiểm sức khỏe không. Người đi xin việc nên tỏ ra mình chú ý nhiều đến công việc hơn là tiền bạc hay bổng lộc. Người chủ thường ngại không thích mướn người nào chỉ chú ý đến lương tiền và bổng lộc mà thôi.

II. XIN VIỆC

Bí quyết tìm được việc làm là ở chỗ:

1. Biết khả năng chuyên môn và kinh nghiệm làm việc của mình
2. Biết loại công việc gì đang cần người ở vùng mình ở

3. Biết cơ quan nào hay người nào có thể giúp mình tìm được việc
4. Phỏng vấn việc làm
5. Vấn đề chu kỳ lãnh lương và các khoản khấu trừ
6. Bảo hiểm thất nghiệp, trợ cấp lao động, trợ cấp bệnh tật v.v...

1. Biết khả năng chuyên môn và kinh nghiệm làm việc của mình

Ta cần xét lại xem trước đây ta có những khả năng, kinh nghiệm chuyên môn gì. Nếu ta đã quen việc bán hàng thì nên tìm chân bán hàng. Nếu chỉ biết nấu bếp thì nên tìm việc ở tiệm ăn. Nếu biết đánh máy, dù chưa hề bao giờ làm thư ký cũng nên xin một chân thư ký đánh máy. Nếu biết lái xe dù chưa hề làm tài xế chuyên môn thì cũng có thể xin một chân đưa thơ (messenger) cho một hãng v.v... Song cũng không nên nhất quyết chờ cho đến khi có việc thật hợp với khả năng. Nếu có việc gì làm được thì nên nhận dù chỉ làm tạm thời.

2. Biết loại công việc gì đang cần người ở vùng mình ở.

Sau khi đã định cư ở một nơi nào thì nên tìm hiểu xem trong vùng bạn ở có những cơ hội làm việc gì, ở vùng này chuyên nhiều về buôn bán hay nhiều kỹ nghệ; có nhiều hãng lớn hay vùng nhiều nông trại v.v... Vùng California vẫn còn cần chuyên viên điện tử; Texas có nhiều kỹ nghệ mới; kỹ nghệ may quần áo ở miền Tây (Cali), và miền Đông (New York, New Jersey), miền biển (Florida, Louisiana, Texas v.v.) thì hợp với nghề đánh tôm, cá v.v... Nhưng việc không cần khả năng hay kinh nghiệm chuyên môn thì ở đâu cũng có cả.

3. Biết cơ quan hay người nào có thể giúp mình tìm được việc

Sau khi đã có một khái niệm về nhu cầu công việc trong vùng mình ở, bạn có thể thăm dò xem nơi nào cần người bằng cách:

- Hỏi bạn bè, hàng xóm...
- Hỏi người bảo trợ
- Nhờ sở tìm việc địa phương
- Nhờ các cơ quan thiện nguyện, các hội đoàn Việt Nam
- Tìm đọc các bảng rao cần người làm ở trước cửa hãng, nhà máy.
- Đọc mục cần người trong báo hàng ngày.

Ngoài ra còn có những sở tìm việc tư sẽ tìm việc cho bạn với một lệ phí. Nhiều khi lệ phí là một tháng lương trả làm nhiều kỳ sau khi được việc làm. Vì vậy, khi đọc báo cần biết rõ xem lời rao tìm người là do sở tìm việc tư đăng hay do chính chủ sở đăng. Sở tìm việc tư thường tìm được việc hợp với khả năng và đỡ mất thì giờ nhưng lại tốn tiền. Vậy khi nhờ tới họ ta cần biết lệ phí bao nhiêu? Ai trả: chủ hay người đi xin việc.

4. Phỏng vấn việc làm

Khi đã biết đâu có việc, thì ta cần phải:

a. Chuẩn bị các giấy tờ như văn bằng, chứng chỉ, thư giới thiệu. (Nhớ làm bản sao mà dùng và luôn luôn giữ bản chánh ở nhà). Nên để giấy tờ trong một phong bì lớn cho khỏi thất lạc. Nên nhớ dịch tất cả giấy tờ cần thiết sang tiếng Anh.

b. Tờ lược giải thân thể (resume). Ngoài chứng chỉ, văn bằng kể trên, một văn kiện quan trọng khác mà bạn cần phải có trước khi đi xin việc là tờ lược giải thân thể. Nên nhờ bạn hay người bảo trợ giúp làm một tờ lược giải thân thể ghi đầy đủ những điều quan trọng về thân thể mình như phần học vấn (đã có văn bằng gì; chứng chỉ gì hay đã học đến đâu; nói được những thứ tiếng ngoại quốc gì ngoài tiếng Anh); phần kinh nghiệm làm việc (đã từng làm việc gì, trong bao lâu, với ai v.v...) Nên ghi tên và địa chỉ (có số điện thoại càng tốt) của vài người--Mỹ hay Việt--biết nhiều về bạn để chủ nhân có thể hỏi han trước khi làm quyết định có nên nhận bạn không. Cũng không nên quên ghi địa chỉ, số điện thoại của mình và số An Sinh Xã Hội nữa. (xem tờ lược giải thân thể mẫu ở phần cuối tập này).

c. Tới gặp chủ nhân hay gọi điện thoại để xin hẹn ngày phỏng vấn, nếu cần thì nhờ một người bạn cùng đi để phiên dịch giúp. Nếu đi một mình được thì hay hơn. Nếu chưa quen hay tiếng Anh kém thì nên nhờ bạn bè hay người có vấn việc làm giúp lấy hẹn với chủ nhân và cho chủ nhân hay là sẽ có thông dịch viên đi cùng.

d. Ăn mặc chỉnh tề: đàn ông thì có khi cần đeo cà vạt, không nên ăn mặc quá cầu thả như áo sơ mi ngắn tay hay đi dép. Chớ nên để tóc quá dài; móng tay nên cắt cho sạch; tránh dùng nước hoa quá mạnh.

e. Đến trước giờ hẹn vài phút. Trong trường hợp bất khả kháng không đến kịp thì phải gọi điện thoại để xin lỗi trước hay để xin hẹn ngày khác.

f. Hỏi bạn, người bảo trợ hay nhân viên sở tìm việc giúp điền đơn xin việc (xem mẫu đơn ở phần cuối tập.)

g. Chuẩn bị trả lời những câu hỏi chủ nhân có thể hỏi như:
Tại sao bạn muốn xin việc này; tại sao bạn bỏ việc cũ; bạn có những tham vọng gì cho tương lai? Bạn có tình nguyện làm đêm, làm việc nặng nhọc không; nếu được nhận vào thì bạn có định làm lâu dài không v.v... Nên trả lời trung thực các câu hỏi. Nếu thấy không thể làm được thì cũng nên thẳng thắng trả lời là không làm được.

h. Chuẩn bị những câu hỏi bạn có thể hỏi chủ nhân như:
Khi nào thì biết mình được nhận vào làm; bao giờ thì bắt đầu công việc; phải trình diện ai; có cần sắm quần áo hoặc dụng cụ đặc biệt không; có được hưởng bảo hiểm sức khỏe không v.v... Nên nhớ là mỗi hãng có những điều kiện làm việc và bổng lộc riêng không giống hãng khác.

i. Tập thủ phỏng vấn làm việc. Nên tập thử với bạn hay người bảo trợ để khỏi bỡ ngỡ khi đối diện với chủ lần đầu. Nên nhìn thẳng vào mặt người đối thoại. Nếu không người Mỹ có thể hiểu lầm là mình không được ngay thẳng (nhiều người Việt có khuynh hướng nhìn xuống vì muốn tỏ lòng kính trọng). Cũng nên bình tĩnh tươi cười trong lúc phỏng vấn làm việc. Người Mỹ cho rằng tươi cười vui vẻ là dấu hiệu của sự tự tế và lòng tự tin.

5. Chu kỳ lãnh lương và các khoản khấu trừ.

Khi đã được nhận vào làm việc rồi thì có thể hỏi thẳng chủ nhân hoặc bạn đồng nghiệp xem chu kỳ lãnh lương như thế nào và sẽ được trả bằng tiền mặt hay chi phiếu. Thường thường thì được trả bằng chi phiếu. Có nơi trả lương cho nhân viên hàng tuần; có nơi hàng mỗi 2 tuần và có nơi thì mỗi tháng một lần. Bạn nên hỏi rõ cho biết phải đợi bao lâu mới được lãnh chi phiếu lương đầu tiên để khỏi chờ đợi trong thất vọng.

Bạn sẽ thấy số tiền được lãnh sẽ ít hơn số tiền lương vì hãng đã khấu trừ nhiều khoản để trả thuế lợi tức liên-bang, thuế lợi tức tiểu bang, thuế An Sinh xã hội, tiền đóng bảo hiểm sức khỏe v.v... Nên hỏi chủ hay đồng nghiệp giải thích hùm nếu bạn không hiểu rõ những khoản khấu trừ đó.

6. Bảo hiểm thất nghiệp; trợ cấp lao động; trợ cấp An Sinh Xã hội v.v...

Thường thường một công việc chuyên môn hay có tính cách lâu dài ngoài tiền lương ra, nhân viên được hưởng nhiều bổng lộc khác như nghỉ thường niên, nghỉ bịnh, bảo hiểm sức khỏe, tiền hưu trí v.v... Có nhiều người quyết định nhận một công việc lương tiền ít nhưng bổng lộc nhiều. Những bổng lộc này thay đổi tuỳ từng nơi. Tuy nhiên có một số bảo hiểm mà chủ nhân bắt buộc phải trả như trợ cấp thất nghiệp (unemployment compensation), trợ cấp lao động (workmen's compensation). Nếu bị cho nghỉ việc (laid off) mà không phải lỗi ở mình, bạn có thể xin trợ cấp thất nghiệp. Số tiền nhiều ít tùy theo số lương của mình trước khi bị nghỉ việc. Thời gian được hưởng trợ cấp thất nghiệp cũng tùy theo số năm làm việc của mình. Nhưng cũng phải đi làm một chỗ ít nhất là sáu tháng mới có quyền hưởng trợ cấp thất nghiệp. Chi tiết thay đổi tùy từng tiểu bang.

Nếu bị thương trong lúc làm việc bạn có quyền được lãnh trợ cấp lao động. Nhưng phải chờ một thời gian khá lâu vì hãng bảo hiểm cần điều tra xem bạn có thật sự bị thương trong lúc làm việc không.

Có nhiều hãng muốn giữ những nhân viên cần mẫn và trung thành nên sau một thời gian làm việc (thường là một năm) chủ nhân cho nhân viên bảo hiểm sức khỏe (health insurance), bảo hiểm nhân mạng (life insurance), bảo hiểm bệnh tật (disability insurance) và đóng góp hưu trí (retirement benefit). Có nơi nhân viên phải đóng góp một phần nên bạn sẽ thấy trên chi phiếu lương hàng tháng có những khoản khấu trừ đó. Chủ nhân cũng đóng góp một phần vào quỹ An Sinh Xã Hội (social security). Khi được 65 tuổi, ngoài tiền hưu trí, bạn có thể được lãnh trợ cấp An Sinh Xã Hội.

Có bảo hiểm sức khỏe thì khi đau ốm phải nằm nhà thương hãng bảo hiểm sẽ trả phần lớn phí tổn. Có bảo hiểm nhân mạng thì nếu không may bạn chết đi, gia đình sẽ được lãnh một số tiền lớn. Có bảo hiểm bệnh tật, bạn có thể lãnh trợ cấp bệnh tật một thời gian nếu bị bệnh lâu dài hay bị thương ngoài giờ làm việc. Nói tóm lại khi đi xin việc hay muốn đổi việc nên cân nhắc lợi hại những thứ bổng lộc kể trên.

III. BÍ QUYẾT GIỮ VIỆC LÂU DÀI

Muốn giữ được việc làm lâu dài nên chú ý đến những điều sau:

1. Đi làm đúng giờ
2. Tinh thần trách nhiệm - Những ngày nghỉ
3. Tinh thần phục thiện, học hỏi
4. Tinh thần hữu với đồng nghiệp.

1. Đi làm đúng giờ

Bạn sẽ thấy rằng tìm được việc tốt là một điều khó; giữ được việc làm lâu dài cũng không phải là dễ. Trước hết phải đi làm việc đúng giờ để lấy lòng tin nhiệm của chủ. Đừng kéo dài giờ ăn trưa hay giờ nghỉ giải lao hoặc có ý làm chậm để câu giờ v.v... Có nhiều nơi nhân viên phải bấm giờ đến, giờ ra về và cả giờ ăn trưa nữa. Đến trễ hay về sớm có thể bị trừ lương. Trễ 15 phút là có thể bị trừ 1/2 giờ và nếu cứ đi trễ dài dài có thể bị sa thải. Người xếp trực tiếp sẽ ghi vào hồ sơ làm việc của bạn và chủ nhân sẽ không tín nhiệm những người đi trễ về sớm làm việc cẩu thả v.v.... Nếu bị sa thải thì khó tìm được việc làm tốt sau này.

2. Tinh thần trách nhiệm - Những ngày nghỉ

Thường thường thì công tư sở đóng cửa vào cuối tuần (thứ bảy, chủ nhật), và vào các ngày nghỉ lớn. Nhưng có nhiều xưởng hay có nhiều hãng tư mở cửa 24 tiếng một ngày, 7 ngày một tuần nên ngày, giờ làm việc của nhân viên khác nhau. Có người phải làm ca đêm, hay thứ Bảy, Chủ Nhật. Phải hỏi người xếp để biết rõ giờ, ngày làm việc ấn định cho mình. Nếu bị đau ốm bất thình lình thì nên gọi báo cho sở biết và trước khi đi làm lại cũng phải báo cho xếp biết để họ sắp đặt thời khoá biểu cho mình. Nếu có quan, hôn, tang tế trong gia đình cũng có thể xin nghỉ được nhưng phải xin phép trước. Nhưng nếu thấy công việc nhiều mà không ai thay thế mình được thì cũng nên suy nghĩ kỹ xem mình có thật sự cần phải nghỉ ngày đó không. Vào những ngày lễ dân tộc chính như ngày Tết mà bạn muốn nghỉ thì chủ nhận cũng sẽ vui lòng xếp đặt cho bạn được nghỉ nếu bạn xin phép trước. Bạn có thể làm bù vào ngày khác. Nếu đến giờ tan sở mà bạn còn làm công việc gì đó dang thì nên rang làm cho xong rồi về, đừng bỏ ra về đúng lúc giờ điểm! Chủ sẽ cho mình không có tinh thần trách nhiệm. Nếu bạn trông coi một cửa hàng đến 6 giờ có người khác đến thì bạn sẽ được về nhưng nếu người kia chưa đến thì bạn cũng nên vui vẻ ở nán lại chờ trừ phi người chủ cho phép về. Hay nếu cửa hàng đông khách bạn cũng nên ở nán lại giúp cho người bạn đồng nghiệp. Chủ nhân sẽ thấy bạn là người lo lắng công việc và sẽ tăng lương cho bạn mau. Nếu sở cần bạn làm giờ phụ trội hay vào những ngày nghỉ lễ thì cũng nên vui vẻ nhận. Người chủ nào cũng quí báu những nhân viên làm được việc, có tinh thần trách nhiệm, có thiện chí lo lắng cho công việc. Chủ nhân sẽ muốn giữ những nhân viên này mãi mãi. Sau này nếu muốn đổi việc thì hồ sơ làm việc tốt sẽ giúp bạn tìm được việc khác dễ dàng hơn.

3. Tinh thần phục thiện, học hỏi

Nếu không hiểu rõ vấn đề gì thì nên hỏi đồng nghiệp hay có thể hỏi thẳng xếp. Nếu mình làm việc khá thì người xếp trực tiếp của mình cũng được điểm tốt với chủ sở và ngược lại. Lâu lâu cũng nên hỏi xếp xem mình làm có được việc không, có gì mới mình cần phải học hỏi thêm không v.v... Nếu xếp thấy mình cần phải học hỏi thêm và chỉ vẽ cho mình thì nên rang mà theo, đừng lấy làm khó chịu cho rằng xếp có ý chỉ trích mình. Người Mỹ rất thẳng thắng trong công việc làm. Ngoài giờ làm việc bạn có thể là bạn thân của người xếp nhưng nếu bạn làm gì sai người xếp sẽ nói thẳng với bạn mà không nể nang gì. Vì đó cũng là trách nhiệm của họ. Nếu họ cứ nể nang người này, người nọ mà không dám nói ra những điều sai lầm của nhân viên thì công việc sẽ bê trễ và kết quả có thể chính người xếp cũng sẽ bị chủ sở sa thải. Có nhiều trường hợp bạn thấy không làm việc được với người xếp trực tiếp vì người này "khó tính", "không biết điều" hay vì lý do gì bạn thấy không được thoải mái trong công việc thì cũng không nên kéo dài lâu. Nên để tâm tìm việc khác.

4. Tinh thần hữu với đồng nghiệp

Một bí quyết nữa có thể giúp ta giữ được việc làm lâu dài là kết tình thân hữu với đồng nghiệp. Sách có câu "học thầy không tày học bạn." Đồng nghiệp có thể giúp bạn học hỏi công việc mới một cách mau chóng. Người Mỹ có tiếng là hay ưa đùa giỡn để tỏ lòng thân thiện. Nếu không hiểu những sự đùa giỡn của họ thì bạn cũng đừng lấy làm phiền. Dần dà bạn sẽ quen và sẽ hoà mình vào không khí làm việc chung. Nếu có nhiều người Việt khác làm cùng sở thì dĩ nhiên những người đồng hương sẽ sẵn sàng giúp đỡ bạn nhưng cũng nên tìm cách làm quen với đồng nghiệp Mỹ để trau dồi tiếng Anh, để không khí làm việc chung được thoải mái để chịu. Nên nhận xét xem mỗi người hành động như thế nào thì mình cũng theo

như thế. Nếu mỗi người cần có dụng cụ riêng, không ai mượn của ai được, thì nên hỏi xếp mình có phải mua dụng cụ mà dùng hay xếp sẽ phát cho mình. Nếu mọi người cùng ăn trưa với nhau một lần thì ta cũng nên ăn cùng với họ. Nhưng người Mỹ thường không thích chia sẻ đồ ăn với người khác vậy bạn không nên cho mời người đồng nghiệp Mỹ ăn thử đồ ăn của mình. Không nên đem đi ăn trưa những đồ ăn nặng mùi như dưa, mắm, cá khô v.v... Những người không quen với đồ ăn của mình sẽ khó chịu. Người Mỹ rất chuộng tự do cá nhân và rất quí trọng giờ giấc riêng tư của họ, vậy bạn phải hết sức dè dặt trong việc mời bạn bè đồng nghiệp Mỹ về nhà chơi.

V. TÌM CƠ HỘI THĂNG TIẾN

1. Bị nghỉ việc
2. Bị đuổi việc
3. Tìm việc khá hơn
4. Học thêm nghề chuyên môn

1. Bị nghỉ việc

Phần đông người Mỹ luôn luôn tìm cơ hội tiến thân trong công việc, nghề nghiệp. Nếu thấy chán công việc làm hiện tại hay thấy không có cơ hội tăng lương, tiến chức, bạn có thể tìm việc mới. Đôi khi chủ nhân bắt buộc cho bạn nghỉ việc vì công việc sở bớt dần, hay vì buôn thua bán lỗ. Nếu mất việc mà không phải lỗi ở mình thì thường ta có thể được hưởng trợ cấp thất nghiệp trong một thời gian (thường là 6 tháng cho đến một năm tùy từng nội), nhưng bạn phải làm việc liên tục ít nhất là sáu tháng mới có thể được hưởng trợ cấp thất nghiệp. Trợ cấp thất nghiệp dĩ nhiên là không bằng tiền lương làm việc nhưng cũng giúp bạn qua ngày trong thời gian đi tìm việc khác. Khi bị cho thôi việc nên xin một thư giới thiệu của chủ. Đôi khi bị nghỉ việc không phải là một điều quá xui xẻo. Nhiều người không vui với công việc mình làm nhưng vì làm lâu, lương tiền khá, ngại thay đổi nên vẫn cố bám việc cũ mặc dù lòng không vui. Khi bị cho nghỉ việc họ thở phào như trút được gánh nặng. Bây giờ họ bắt buộc phải đi tìm việc khác và có thể sẽ có việc thích thú hơn và trong thời gian đi tìm việc còn được hưởng trợ cấp thất nghiệp nữa!

2. Bị đuổi việc

Bị đuổi việc là một vết đen đậm trong hồ sơ làm việc của mình. Ở nhiều tiểu bang, nếu bị đuổi việc vì lỗi của mình thì bạn có thể mất quyền được hưởng trợ cấp thất nghiệp. Bạn sẽ không được thư giới thiệu tốt của chủ cũ để đi xin việc mới. Dù bạn không khai là mình bị đuổi, trước khi quyết định nhận bạn vào làm, chủ mới cũng sẽ hỏi chủ cũ xem tại sao bạn nghỉ việc ở sở cũ. Thường thì họ ngại không muốn mướn một người bị đuổi việc. Vì vậy nên tránh đừng để bị đuổi. Nếu thấy chủ có ý không bằng lòng cách làm việc của mình, bạn có thể thương lượng với chủ và xin thôi trước khi bị đuổi. Thường thì chủ nhân cũng không làm khó dễ gì. Nên nhớ là dù bị đuổi hay tự ý thôi việc, bạn đều mất bảo hiểm sức khỏe trừ khi bạn vẫn có thể tiếp tục đóng bảo hiểm sức khỏe sau khi mất việc.

3. Tìm việc khá hơn

Nếu thấy có cơ hội xin được việc khá hơn thì cũng nên thôi việc cũ nhưng cũng đừng nên bay nhảy quá nhiều. Đừng nên đổi việc trong vòng vài ba tháng.

Khi nhìn vào hồ sơ làm việc mà thấy bạn đổi việc hoài người ta sẽ có cảm tưởng, không tốt về bạn, sẽ cho bạn là một người không cương quyết, không biết mình muốn gì và không đáng tin cậy. Nên làm một việc ít nhất là 6 tháng trước khi nghĩ đến chuyện đổi việc. Khi đã quyết định thì phải báo cho chủ nhân biết ít nhất là hai tuần. Nếu chờ đến lúc gần đi mới báo thì chủ có thể quyết định sa thải ngay vì cho rằng mình không có tinh thần trách nhiệm. Nếu thấy có cơ hội nhảy sang việc khác khá hơn thì cũng nên cẩn thận chờ đến lúc biết chắc có việc mới trước khi xin thôi việc cũ. Nhưng nên tránh, đừng xin nghỉ hẳng ngày để đi tìm việc mới. Nếu chủ biết sẽ không bằng lòng và có thể sẽ cho thôi việc ngay. Đây là một vấn đề rất tế nhị. Bạn phải cân nhắc xem mình có đủ khả năng đổi việc chưa; và có nên thảo luận với chủ không. Đằng nào thì cũng nên báo cho chủ hay ý định đổi việc của mình. Có thể chủ sẽ giao cho mình một việc khác quan trọng hơn nếu thấy mình đủ khả năng. Như thế mình được việc mới mà khỏi đổi sở và khỏi mất thâm niên. Nếu không thì chủ cũng sẽ thông cảm và kính trọng tinh thần cầu tiến của mình.

Khi đổi việc cũng nên cân nhắc xem việc mới về lâu về dài có lợi hơn không. Đừng nên coi trọng vấn đề tiền bạc lắm. Nếu một việc mới trả lương ít hơn việc cũ mà bảo đảm huấn luyện cho mình được một nghề chuyên môn hay một chân quản trị hay sẽ cho mình nhiều bổng lộc ngoại thì nên nhận vì đàn đà rồi tương lai sẽ khá hơn là ở mãi công việc cũ không có cơ hội thăng tiến.

4. Học thêm nghề chuyên môn

Dù đang làm gì đi nữa, mình cũng có cơ hội tiến thân bằng cách học hỏi thêm. Ở Hoa Kỳ có nhiều khóa huấn luyện trang niên vào buổi tối (Adult Education) để những người đi làm việc ban ngày có thể theo học. Riêng đối với người tị nạn thì bước đầu tiên trên con đường sự nghiệp mới là khả năng Anh ngữ. Phải biết rành Anh ngữ mới có thể theo những khóa huấn luyện để học lấy một nghề chuyên môn, hay trau dồi thêm khả năng nghề nghiệp sẵn có. Những trường dạy nghề thường có khóa học vào cuối tuần hay buổi tối. Bạn có thể vừa đi làm vừa đi học thêm Anh văn ban đêm. Nên hỏi ở các trường trung học hay đại học cộng đồng xem có chương trình Anh văn cho người ngoại quốc không. Hay có thể hỏi bạn bè đi trước xem họ đã học ở đâu và giới thiệu một trường đứng đắn. Vừa biết đi làm ban ngày, đi học ban đêm sẽ rất mệt mỏi nhưng nên nghĩ đến tương lai của mình và của con cái mà cố gắng vài năm. "Có chí thì nên", một khi Anh văn đã khá, bạn có thể học thêm gì cũng được. Ở Hoa Kỳ tuổi nào cũng đi học được cả. "Nhất nghệ tinh, nhất thân vinh", có nghề chuyên môn trong tay dù là nghề thợ máy sửa xe hơi, nghề thư ký đánh máy, nghề làm kế toán, điện toán v.v... thì không bao giờ sợ không có công ăn việc làm. Một ngày kia nếu dành dụm được ít vốn, bạn có thể tạo cho mình một cơ sở làm ăn riêng mà mình có thể làm chủ lấy mình. Nhưng điều khiển một cơ sở riêng là một điều phức tạp. Bạn phải tìm hiểu rõ về luật lệ riêng cho công việc đó; vấn đề kế toán, thuế má, bảo hiểm cho nhân viên v.v... Phải nghiên cứu kỹ lưỡng trước khi bỏ đồng tiền công khó của mình ra đầu tư.

Để kết luận, chúng tôi xin nhắc lại là Hoa Kỳ vẫn còn là một xứ của cơ hội. Những người nào có ý chí, tự tin rằng công rằng sức thì thế nào cũng có ngày thành công.

Tổ Lược Giải Thân Thế Mẫu

NAM VAN NGUYEN
1234 Main Street
Mid Vale, Oregon 92307
Telephone: (503) 123-4567

RESIDENCY STATUS	Admitted to the United States in accordance with the Refugee Act of 1980, on March 31, 1982. Employment authorized.
EDUCATION	Completed high school in Vietnam (12 grades). Completed 2 years of college, Law School, University of Saigon, 1981
WORK EXPERIENCE	
1975 - 1980	Living in communist reeducation camp, doing farming work.
1971 - 1975	Second Lieutenant in the South Vietnam Army, Infantry Unit.
LANGUAGE CAPABILITIES	Vietnamese Knowledge of French and English.
PERSONAL DATA	Birthdate: July 4, 1951. Nationality: Vietnamese Marital Status: Single
REFERENCE	Joe Sponsor 8910 Central Avenue Mid Vale, Oregon 92307 Telephone: (503) 765-4321

Mẫu Đơn Xin Việc

1. Type of position _____ Date you can start _____ Salary desired _____

2. Name _____
(please print) LAST FIRST MIDDLE

3. Social Security # _____

4. Address _____
Street City State Zip Code

Telephone # ( ) _____

5. Education:
(Circle the highest grade you completed in each school)

	Name & location of School	Dates	Degrees/Certificates
Elementary 1 2 3 4 5 6			
High School 7 8 9 10 11 12			
College 1 2 3 4 5 6 7 8			
Professional/Vocational training			

6. Employment:
(List all the jobs you held for the past 5 years, starting with the most recent. You may include any other experience that you think is pertinent.)

From Mo./Yr.	To Mo./Yr.	Employer's name, address phone #	Salary	Position Duties	Reason for leaving

7. Do you own a car? _____

8. General State of Health Good Fair Poor

Applicant's Signature _____ Date _____

The following English draft served as the basis for this guide in Hmong, Chinese, Khmer, Lao, and Vietnamese. For each language, certain alterations were made to address the needs of the population in question. For that reason, the English version, while a reliable representation of the contents and certainly of the intent of the employment guide, is not a direct translation of any foreign-language version of the guide.

A GUIDE TO EMPLOYMENT

Now that you are in the United States, you probably have become aware that Americans place great importance on work. Everyone who is physically able to work is expected to do so. Even wealthy people in America work and not working when you are physically able to do so and jobs are available can result in great criticism.

Undoubtedly you have been told that it is very important for you to get a job. Perhaps you have been thinking that any job is better than no job at all. This might be true if you did not have any choices at all as to possible jobs. But most people looking for a job in the United States usually have some choices. The secret to getting a job consists of:

- o being aware of your skills and experience;
- o being aware of the kinds of jobs that may be available;
- o applying for the kind of job that your skills and experience give you advantages for;
- o knowing where to look for the best job you can get.

Before we continue discussing some important issues in getting a job, perhaps we ought to consider some of the things that many Americans believe about work:

- o Everyone who is able to should work. Those who do not work, when work is available, and depend on the government are considered a burden on society. Public assistance ('welfare') should be relied on only during an emergency --- for example, when no work is available.
- o Starting at an entry-level job and working one's way up from the 'bottom' to success is greatly admired.
- o The 'self-made man', that is, an individual who starts with little or nothing and by struggling and working very hard manages to succeed in his work, business or profession is an American folk-hero. Abraham Lincoln, one of America's most admired presidents, is an excellent example of a 'self-made man'.
- o In addition to training and skills, a good work record is considered essential if one hopes to get a good job. For people who are just entering the American job-market, a entry-level job serves the purpose of building a good work record. Consequently, it is expected that the person who is getting his first job will most typically get one that requires little or no experience.
- o Most Americans do not expect their first job to be the only job they will ever have. They expect to work their way to a better job. This may entail working for a promotion or looking for a better job with a different company. Experience, training and a good work record are considered necessary for getting a higher-paying job, or one with more responsibility and prestige.

Most Americans believe that the United States is the land of opportunity. Indeed, there are ample opportunities for many people in this country. However, we have to also be realistic about our expectations in this country. Many newcomers to America often tend to expect too much too soon. The country is currently undergoing serious economic problems. In many parts of the country there is high unemployment. Many cities lack adequate housing at a moderate price. This means that some refugees will have difficulty finding any job or reasonably priced housing. Under such circumstances you may have to accept a job that may not be entirely desirable, or you may have to live in housing that is not entirely satisfactory. During such times, you will have

to be especially patient and not lose hope. The history of this country is such that one can expect bad economic times to be followed by better times. During economic bad times, any job is better than being unemployed. Even an undesirable job allows you to gain experience and build a good job record. When better times finally arrive, you will be in a position to seek a better job. Most Americans believe that their lives will be better, that they will have higher paying jobs, that there will be improvement in their housing. Even during very bad economic times, most Americans keep their optimisim. Most Americans will expect you to keep your hope for a better life even during bad economic times. For most of the refugees, this hope will most likely be realized.

Getting a good job depends on having the best information possible to base a job decision on. Because most Americans believe that the individual is responsible for making the most important decisions in his life, no one will feel or take the responsibility for making your job decisions. (Probably the freedom to make one's own decisions about important things is the most-prized freedom Americans have.) Thus, you will want to know as much as possible before you decide on a job.

In looking for a job, you should think about your experiences back home, the types of skills you may have developed over the years, and, just as important, the kinds of things you might enjoy doing for a living. There may be different kinds of jobs available. Thus, you will have to make important decisions in regard to selecting among the available jobs, and you should take into consideration the possible match between the available job and your experience.

As was noted before, Americans place great importance on work-experience. Just because you may not speak English well right now does not mean you should not look for a job. The experience you gain by working in an honest, productive job is experience that you will need to get promoted on this job or to find a better job elsewhere. Most Americans feel that a first job is mostly for the purpose of gaining experience. Such jobs are called 'entry-level' jobs. Employers who offer such entry-level jobs assume that the employee will have little or no experience. There is no shame attached to being employed in entry-level jobs. There is an American proverb that says, "You have to start somewhere." You may find the first job does not pay particularly well or it might involve work that one does not want to do all the time. The purpose for getting such jobs is an important one: <u>you need work experience in this country</u>. Even if you have technical skills that could be useful on a job here, and even if you speak English rather well, you still have to have work experience in the United States in order to get the better paying jobs. All employers want to hire workers who are capable, dependable, honest, and hard-working. The best way of proving such things is by having recommendations from former bosses. A good recommendation can often lead to a better job. Remember that even American college graduates often get entry-level jobs

in order to gain experience and start building a work-record.

As you probably have already discovered, there may be different types of jobs available. But not all of these jobs may be suitable for you. You will have to make important decisions in regard to applying for a job that may be suitable for you and that uses your experience and skills. For example, if you have worked in a shop as a clerk, you might want to look for a job as a sales clerk; if your experience has been in preparing meals in a restaurant, you may not find such experience advantageous in applying for a job as salesclerk. You need to think about your skills and experience to find the kind of job right for you. However, it might not be wise to wait for a job to become available that makes use of the exact kind of experience or skill you have had. You may have to be realistic and look for an entry-level job. Your immediate needs and the need to start building a work-record should be carefully considered. It might be quite awhile before the type of job that more closely fits your experience become available.

One of the first things that you will have to prepare yourself for is the job interview. The job interview is the occasion where an employer finds out about you and whether you are suitable for a job he might have available. It is also the occasion where you find out about what is involved in the job. In order to prepare yourself for the interview, you might want to do some of the following things:

- Practice with a friend summarizing your past experience;
- Ask a friend what kinds of experience he has found useful to tell an employer about;
- Write down a brief summary of your skills and experience;
- Prepare a list of questions about the job that you might want to ask;
- Ask a friend about the kinds of forms you might be asked to fill out (perhaps your friend might have copies of such forms that he can share with you);
- You might want to ask your sponsor or some other friend to practice the interview with you
- During the practice interview, you might want to practice making <u>eye-contact</u> (Americans believe that you ought to look directly into the eyes of the person you are speaking to---avoiding eye-contact might be interpreted as a sign of evasiveness or even, by some people, as a sign of dishonesty);
- You might also want to practice smiling during the interview; many Americans interpret a smile as a sign both of friendliness and of self-confidence;
- Finally, you should practice answering questions that an employer is apt to make: why you are applying for a job to that company; whether you feel that you can do the work required, etc.

In general, you should try to remember all of the things you have done that you think will be of interest to a potential employer. One of the biggest problems most people have is in not recognizing all of the experiences that they may have had and that would be useful to tell a future employer about. Remember, experience does not mean just the kinds of things you may have been paid to do. Perhaps you assisted a relative in his or her shop when you were younger; perhaps you know how to cook well,

but you have never worked as a cook; or you may know how to drive a truck or a bus, but you have never worked as a driver. These are some of the experiences that may turn out to be quite useful in getting a job today. Not everything you have done in the past will prove particularly useful to all employers. You will have to decide which experiences you will tell an employer about. Whatever your experience might have been, it is best to be honest; say you have had no experience, if that is true.

Finding out what jobs are available will probably be the most difficult task you will have in finding a job. All Americans face the same problem in looking for a job. Jobs can often be found by:

- reading the want-ads in newspapers;
- contacting state employment offices;
- contacting Voluntary Agencies and Mutual Assistance Associations;
- looking for 'help wanted' signs in front of stores, factories, etc.;
- asking your sponsor;
- asking friends and neighbors.

Job Choices

Following are some questions you might want to ask about job choices:

Are all entry-level jobs the same?

No. These vary according to the nature of the business involved. An entry-level job just means that no experience is required for that job.

Do I have to know English to get a job?

No. There are many types of jobs where you will not need to know much English. Of course, the more English you know, the more opportunities there will be.

How do I know if a job is suitable for me?

In general, if your skills and experience are what are needed for the job, then the job is suitable. You should also feel that you can do the required work comfortably.

What about the pay? How important is this?

Every worker wants to be paid as much as he deserves. But gaining work-experience is a very important part of your first job. Also, how well you think you will do on the job is important. Getting a slightly better paying job that you may not do well on will not be worth the extra money in the long run. There are other questions that you should ask, such

- cost of transportation
- availability of transportation
- distance from your home
- hours during which you are expected to work

What do jobs pay?

There is a national minimum wage for <u>most</u> jobs (this is about $3.65 an hour). Some jobs may pay less than the minimum if tips are involved (this is the case, for example, for waiters and waitresses, etc.). Often if

the job is one for which employees cannot be found readily, the pay may be higher. Also, if the job is late at night, the pay is often higher. Keep in mind that a job requiring little experience that pays very well might be a job that has special conditions attached to it (perhaps the job is especially unpleasant, or there might be some dangerous aspect involved). You should ask about the job and get all the information you can before deciding solely on the issue of money.

Should I look for a better job than an entry-level job?

If you have the skills and experience and if you speak sufficient English to get a job that requires certain skills, you should try to find such a job. But if you can't find one, you should not avoid looking for an entry-level job. The work experience gained will be worthwhile. Keep in mind that many highly-skilled Americans have often found themselves unable to find jobs that they were trained for. In such cases, these Americans gladly accept entry-level jobs.

Are some jobs better for me than others?

This is a difficult question to answer. But depending on what types of jobs might be available, the answer is probably "yes." It is sometimes difficult to see opportunities when they arise. In general, jobs that allow you to gain a skill are preferred to those that do not allow you to learn useful skills. Money many not be the most important criterion in choosing a job.

How long should I wait before looking for a job?

You should try and find a job as quickly as possible after arriving. Not only will this help you start building your work record, but it will be valuable in helping you meet more people, learn English, and, in general, help you improve your self-confidence.

How important are fringe benefits (medical insurance, vacation pay, etc.) in the consideration of a job?

Most entry-level jobs have few fringe benefits. You might wish to ask about medical insurance, but, in general, you should show more interest in what is needed for the job than in fringe benefits and pay. Many employers will be reluctant to hire you if you seem more interested in the pay and benefits than in the kind of work that you would be

There are some additional things you might wish to consider when deciding on a job:

- Will I learn any new skill on the job?
- How much will it cost me to travel to the job?
- Will I have to pay for any special clothing?
- Will I have to dress in a certain style?
- Is there any special equipment that I will have to purchase?
- How difficult will it be for me to get to the job? (This is important if the job is at night and buses are not running regularly.)
- Will I be comfortable working in such a job?
- Will I be expected to work over-time or on weekends or holidays?
- Is working on weekends a regular part of the job?
- Is there provision for sick-pay?

In answering some of the questions above, you might want to ask a friend if he or she already knows the answer. For some jobs, working on weekends is considered part of the job and you may not be paid more. For other jobs, working over-time or on weekends might entitle you to additional pay. Whenever you expect to be paid additional money on the job, it is wise to consult with your supervisor to determine what the policy is. Also keep in mind that during difficult economic times, many people are happy to work at any job---even one that requires over-time or work on weekends without any expectation that they will be paid at a higher rate than their regular rate.

Getting a Job

Once you have appraised your experience and skills, and you have identified the types of jobs that you feel are suitable for you, you will have to try to locate possible jobs. Looking for actual jobs will probably be the most complicated part of getting a job. In addition to the persons and places that you should contact for possible job openings discussed above, you should also keep in mind that there are private, profit-making employment agencies that often advertise job openings (sometimes such jobs appear listed in want-ads and you will have no way of knowing whether the ad has been placed by the employer or by the private employment agency). Such private agencies charge a fee (this night be equivalent to as much as one month's wages, although the fee is often for far less). Usually the fee is paid by the employee, although sometimes the fee is paid by the employer. When answering a job ad, you should determine whether the ad has been placed by a private agency. If the ad has been, in fact, placed by a private employment agency, that agency is required by law to inform you that that is the case. Private agencies offer the advantage that the job-seeker will be sent only to places that have actual jobs available. Also, the private agencies will only refer you to a job for which you meet the job requirements. This can save you a lot of time, but such conveniences are costly. If you do decide to use the services of a private employment agency, be sure to determine (1) who pays the fee, and (2) what the fee will be exactly.

Preparing for the Interview

Once you have located possible job openings, you should take the following steps:

- Make copies of appropriate documents that you may have to leave with the employer: letters of recommendation (if any), certificates of various sorts. You should not leave original documents with the employer since these might get lost. Place copies of all documents in a large envelop.

- You will have to either go directly to the employer or else make an appointment over the telephone or in person with him/her for an interview.

- You might want to arrange for a friend to go along with you to act as an interpreter---if you feel the need to do so. It will be an advantage to you if you can go to the interview alone. But if you do not speak any English at all, you may want an interpreter to assist you. You might also have to get a friend to make the initial appointment, if you do not speak sufficient English to do so. Your job counselor might also be able to assist you in this part of the process.

- You should dress conservatively for the job. If you are a man you might consider wearing a tie. However you decide to dress, be sure that you do not go to the interview dressed too informally (such as wearing a T-shirt or sandals).

- If you are a man, you should be sure that your hair is of an appropriate length; very long hair is often looked on with disfavor by many employers.

- Personal cleanliness is very important; you should take care that your finger-nails are trimmed and clean, and you should avoid using very strong perfume or eau de cologne.

- You should plan on arriving a few minutes prior to the interview; it will be very disadvantageous to you if you should arrive late for the interview. If you think you will be late, call the employer and either explain that you will be late or request an interview for a later time. Arriving late without having called ahead of time will not be helpful to you.

- You might want to get a friend to help you with preparing a short resume. A resume is a document that lists important information about you: your address, your telephone number, your social security number, your date of birth, a summary of your work experience, etc.). Above all, you will want to give the employer something with your name and address so that he might be able to contact you about the job.

- You should also list some of the questions that you might want to ask the employer during the interview. Among these might be:

  (1) When could you expect to start working?
  (2) What hours and days would you be expected to work?
  (3) What would you be expected to do on the job?
  (4) Who would be your supervisor?
  (5) Are there any requirements as to clothing or equipment?
  (6) Are there any special job regulations that you would have to observe (health or safety)?
  (7) Would you be taught any skills on the job?
  (8) What is the pay?
  (9) When and in what form would you be paid?
  (10) Is there health insurance?
  (11) Does anyone speak your language that you might be able to ask questions of on the job?
  (12) How will you find out if you got the job?

Feb 24, 82

The employer will expect you to be asking such questions. There is no shame in asking such questions since most Americans would ask similar questions during a job interview. Keep in mind that no two companies will offer the same benefits, or have the same working

conditions and requirements. In some companies, you might have to join a union in order to get a job there. The pay schedule will differ between companies. In some places you get paid weekly, in others every two weeks, yet in other places you might get paid on a monthly basis. It is important to keep in mind that it is often the practice in many companies that first-time workers will have to wait for one pay period to pass before receiving their first pay. This means that if the company pays on a semi-monthly basis, that you will not receive your first pay until you have worked for two weeks. You will ultimately be paid for the first two weeks you worked (generally when you leave the job). It is in your interest for you to find out what the pay policy is so that you are not disappointed. Do not be in the position of assuming that your employer is cheating you because you did not receive your pay when you thought you should have. Find out the facts and avoid an embarrassing situation.

If you are offered a job that you decide is not the kind of job you want, do not be hesitant about saying that you don't want the job. If you do accept a job and then decide that you really do not want it after all, inform the employer as quickly as possible. Do not be in the position of accepting two jobs at the same time and then taking your time in deciding which job you might really want. You could very easily wind up with no job at all.

Keeping a Job

You will probably find that getting a job is more difficult than keeping one. However, there are some important things you should consider in keeping a job. You will have been hired because your employer thinks you will be able to do the job. He/She also probably believes that you are going to be dependable. This is one of the most important factors in keeping a job---dependability. Dependability means that your employer can trust you to be at work when you are supposed to.

Dependability also means being on time for work. Employers tend to view people who are always late for work, or late returning from coffee-breaks and meal-breaks, or who leave earlier from work than they are are supposed to, as non-productive or "sloppy" employees. In many places, workers are expected to 'punch the clock' when they come to work and when they leave. This is done so that the employer has a record of when the employer is actually at work. Pay is determined by the time-clock records. Not only does the employer know whether you are coming late or leaving early, but you are likely to be 'docked' pay if you are not on time. If your work-record shows that you are often late, it will make it difficult for you to get another job. A consistent pattern of tardiness may result in your being fired.

Many places of employment close on legal holidays, on weekends (Saturdays and Sundays), and perhaps on other special days. You should inquire when you are expected to come to work. Also keep in mind that not all places of work observe the same days

off. The best person to ask is your supervisor.

If you are ill and cannot come to work, you should contact your supervisor and tell him so. Most places of work will understand your not coming to work if you are ill. Most employers will show compassion if there is a death in your family (this is generally limited to close members of the family, such as a child, a parent, a brother or sister; grandparents as well as uncles and aunts are sometimes regarded as close members of the family; the death of a cousin or of some distant relative may not be regarded as sufficient reason not to come to work). Be sure that you contact your supervisor before you are scheduled to arrive at work. This is especially necessary if your supervisor has to find someone to replace you while you are not at work.

Except for illness and death in the family, most employers expect their employees to be at work and to arrive at work on time. If you are often late to work or if you fail to come to work for reasons that your supervisor does not accept as sufficient, you will likely be regarded as undependable. Keep in mind that what you do on the job will follow you for a long time.

Sometimes you may feel that a religious holiday requires your absence from work. Before you decide to be absent from work, be sure to discuss this with your supervisor. Many, but not all, employers are willing to accommodate work-schedules to special religious observations. This may require a lot of planning, both on your part and on your supervisor's part. Consult early with your supervisor. If you decide that you should not go to work because of Tet or some special religious holiday, your supervisor may regard you as undependable.

One final hint for keeping a job. Do not leave your work just because the time has come for you to leave. Depending on the type of job you have, you should not leave until you finish your tasks. If someone if supposed to replace you when you leave, don't leave before that person arrives (unless your supervisor tells you that you can leave). For example, suppose you are in charge of a store and you are scheduled to leave at six o'clock and that you are the only worker in the store at six o'clock. Further, suppose that your replacement is late. It will be considered highly irresponsible for you to leave at the scheduled time if this means leaving the store unattended. Your replacement has the obligation to be on time, but you also have an obligation to your employer in this case. Some employers will react angrily and very likely fire both your replacement for arriving late and you for being irresponsible. Let us take a different situation. Suppose you are a waiter in a restaurant and the time has come to leave for the day. You should not leave until you finish whatever tasks remain undone. Of course you can leave if your supervisor tells you to. Often this means that you might have to work beyond the time you are scheduled to leave. You may not get paid additional money if you stay a few minutes beyond your regular quitting time. If you leave your work without finishing whatever tasks that remain to be done, you may

be regarded by your employer as undependable.

If you do all that is required of you on the job, and if you do all of this well, you should have no problems keeping the job. Find out what is required; there is no shame in asking a question. You will be expected to ask whenever you need to know something. This also helps the supervisor to make sure that you do your job well. If you hesitate asking for information, and damage occurs because you did not ask, your supervisor will probably be displeased. In the United States, your supervisor is held responsible for your work. Help your supervisor do his work by asking questions that are necessary for you to do your work.

Sometimes a situation may arise where your supervisor will find fault with something that you are doing on the job. Americans generally listen patiently to whatever criticisms their supervisors might make and attempt to do whatever their supervisors suggest. You will have to learn to do this also. That is, do not be embarrassed because your supervisor criticizes you. Remember, his job is to make sure you do your job well. Try to follow his suggestions. You might want to ask your supervisor later on if you are doing what he has suggested. This is always a good step to take. Remember, you can also avoid some criticism by asking questions ahead of time. Americans expect to be criticized by their supervisors at times. Criticism is not something to be alarmed over. You will have to learn not to feel anger or shame when you are criticized. It is part of the work experience.

Sometimes some supervisors are overly critical or they make unreasonable demands on the employees. Should this happen to you, you might want to talk frankly to your supervisor, in private. You should tell him how you feel. Often, supervisors will take steps to eliminate conflicts on the job. But sometimes some supervisors do not see the need for this. In such a case, you might have to weigh carefully the advantages and disadvantages in continuing in such a job.

Sometimes co-workers may tease you. Americans often tease each other as a show of friendliness (this is especially true among males). It is difficult at first to tell whether someone is teasing you out of friendliness or for some other reason. The best thing you might do with friendly teasing is to learn to ignore it. If your co-workers are teasing you out of friendliness, and if you ignore it, they will soon stop teasing you. If you feel that you are being teased not out of friendliness, you should talk to your supervisor and see what suggestions he might have to offer. Remember, Americans enjoy making jokes and teasing each other. You will soon learn when such joking and teasing is done out of friendliness. You will probably even come to enjoy the intended humor.

Getting along with your co-workers is almost as important as being dependable. The ability to get along with co-workers is noted by your supervisor and forms part of

of your work record. You will also have to find out if there are special customary practices observed among your co-workers. For example, it might be the custom that in some factories certain tools are not shared. If you need a certain tool, you might have to ask the supervisor directly. In other factories, tools are shared, and if you need a certain tool, you can ask a co-worker for one if he is not using it. Also, keep in mind that Americans generally do not share food at work. Do not offer to share your lunch with anyone at work if this is not the usual custom there. However, customs do vary from place to place. In some places, the workers might be expected to stop at a bar and drink beer before going home. In other places, the workers might go their separate ways with little socializing with co-workers after work. In many places, eating meals together (but not necessarily sharing food) is an important part of the daily routine at work. Sometimes you might be expected by your co-workers to eat your meal with them; sometimes it is expected that you should not eat your meal with your co-workers unless you are invited to do so. In general, however, most Americans enjoy eating meals together and you will be invited to do so. You should try to be observant of these customs. Perhaps you might want to discuss some of these customs with your supervisor.

Getting along with your co-workers, being dependable, and doing the best job you are capable of doing are all important for keeping a job.

Getting a New Job

There will come a time when you might want to look for a new job. You might have gotten tired with your present job (it happens to a lot of Americans) or you want to make more money or you may want to seek new opportunities. You might also have to get a new job because you have lost your current job.

If your employer cannot keep you because his business does not allow it (the business might not be making enough money---not all business are always successful), you might get laid off. Getting laid off is not the same thing as getting fired. Getting laid off just means that your job no longer exists for reasons that you are not responsible for. If you get laid off, you generally are covered by unemployment insurance. This means, if you meet the requirements for the insurance, that you will receive a certain amount of money while you look for another job. In most states you are generally covered by the insurance for a maximum of six months. However, keep in mind that not all jobs are covered by unemployment insurance, and that you have to work for a certain period of time before you can qualify. Also, you must be unemployed for some specific period of time before you can qualify for unemployment benefits. These requirements vary from state to state. The amount of money that you receive from the unemployment insurance will most likely be a lot less than you were making on the job. Getting laid off will not be held against you since it is understood that you lost

your job through no fault of your own. If you should get laid off, you should try to get a letter of recommendation from your former supervisor that explains why you lost your job. This will be of great assistance in securing a new job. Keep in mind that if you do get laid off, you will probably also lose any medical benefits that you might have been entitled to on the old job.

Most Americans regard getting fired as a very serious matter. First of all, in many states you may not be entitled to unemployment insurance benefits if you get fired. Further, you will probably not be able to get a positive letter of recommendation from your employer if he/she fired you. This will make it difficult to secure another job. As we discussed above, work experience is considered extremely important. Getting fired from a job forms part of your work experience. You cannot totally it once it has happened. You will be asked why you left your job. More likely than not your former employer will be contacted for information on your work experience. Therefore, it is best to avoid getting fired. If you feel that your employer is dissatisfied with your work, you should speak to him about it and ask him directly if you should quit the job (before getting fired). Most employers will give the employee the opportunity to quit before getting fired.

Quitting a job may not be to your advantage if (1) you quit often (say you only work for two months, and then you quit) or (2) you quit without giving sufficient notice. While getting fired will be seen as very serious, changing jobs often is also seen something undesirable---it is considered a sign of undependability. You do not want to establish a pattern of working for a few weeks and then quitting. If you work for a considerable amount of time (say around six months) and then quit, it will not necessarily be seen as a sign of undependability. If you decide to quit, you should give ample notice to your supervisor. Find out how much time is usually required or expected. In most places, two weeks is sufficient time. Keep in mind that if you tell your supervisor that you plan to quit the following day, he might decide to fire you immediately because of what he will consider a sign of undependability. There is no shame in quitting a job---just notify your supervisor with sufficient time.

Other circumstances may arise that require you to leave your job. For example, you might get hurt on the job and be unable to work. Most jobs have workmen's compensation. This means that if you get hurt on the job, you can expect to receive some benefits to take care of you. However, these benefits may take some time before you start getting them, and you may have to prove that you were actually injured while at work. Suppose that you get ill and cannot continue to work. Your company might have disability insurance that will entitle you to receive some benefits. There are many factors that have to be considered when you are unable to continue work. You should ask your supervisor for details, just in case. Also, if you get too old to work, you might be entitled to Social Security benefits. These benefits are determined

on the basis of how long you have worked in jobs that are covered by Social Security insurance (not all jobs are so covered).

But suppose that you just feel that it is time to look for a better job---one that has better opportunities, or one that pays better. How should you go about it? Probably the most prudent course to follow is not to quit your present job until you are assured of having a new one. You should not take time off from your present job to look for a new one (your employer, should he find out what you are doing, may well get angry and possibly fire you). You might want to inform your employer that you intend looking for a new job and that you intend leaving your present job at a given time (say, in several weeks). You might also explain to your employer why you are thinking about leaving your job. This gives him an opportunity to possibly give you an offer. You might request time off to go to job interviews, but many employers might not be happy about your request. This is a very delicate situation since you will need a letter of recommendation from your present employer. It is best to be honest and forward with your present employer. Most employers know that just about all workers are interested in better opportunities. If you give adequate notice of your intentions, at least your employer will respect you for being honest.

In looking for a new job, be sure that whatever advantages you might gain on the new job outweigh possible problems that may arise as you go about getting the new job.

Unless you get a promotion (and more pay) on your present [illegible], the time will come when you will probably consider getting another job. If you plan ahead and follow whatever procedures are necessary for informing your present employer of your intentions, you ought to be all right.

In considering a new job, keep in mind that money is not always the most important consideration. Many Americans have been known to take a new job that pays less than the old one because they felt that the new job would lead to a better paying one in the long run. For example, suppose you are working as a clerk in a food store and you are making $3.80 an hour, and you are also receiving training for a manager's position. When you become manager you will be paid $5.00 an hour, but it will take you at least a year before you can be considered for such a position. In the mean time you are offered a job in a different food store at $4.75 an hour, but you will not receive any training. It might be tempting to take the job that pays 95 cents more an hour, but you will probably be making the same amount a year hence. What should you do? It seems that the wisest thing is to remain on the job that pays the lesser amount, since it will allow you to receive training and ultimately get a better paying job. Also, the training will also make it possible to leave your present company and go on to another better job. In making a decision you should consider what effects such a decision will have in the future. You should try to determine whether there are

opportunities involved---money is not always the only consideration.

Developing New Skills

Most Americans believe that by gaining experience and learning new skills, it will be possible to go on to better jobs and make more money. In order to do this, many Americans go to school part-time to acquire the necessary skills to go on to a better job. There is nothing unusual in trying to improve yourself economically by acquiring new skills.

Perhaps the first skill you will want to improve is your English. While getting a job and talking with your co-workers is very valuable for the purpose of improving your English, you should continue studying English as a Second Language. There are many kinds of English as a second language programs available. You should seek information on available programs from your sponsor, the voluntary agency that has assisted you, and perhaps from your friends who might be taking a class in English as a second language. Classes are usually available that charge very little. It may be difficult to work all day and then go to classes at night to study English, but the sacrifice is well-worth it. If you are competing for jobs with people who speak English well, then you will have to improve your English in order not to be at a severe disadvantage. This does not mean that jobs will not be available to you unless you speak perfect English, but it does mean that the better your English becomes, the more opportunities you will have.

Besides improving your English, you might consider learning a new skill. Perhaps you might want to learn to be a skilled mechanic, or learn how to operate a computer, how to be a secretary or perhaps a bookkeeper. All of these things are possible, but they all require an adequate command of English and special training. Such special training is widely available at little or no cost. Adult Education programs are available at most public high schools at night (sometimes even on weekends). Community colleges also offer many types of vocational and technical training at low cost. Perhaps you might be interested in opening up your own business. There is much to learn about operating a business (e.g., bookkeeping, taxes, local regulations, etc.) that is often taught in Adult Education programs or in community colleges. These are accessible to you if your English is adequate.

CHECKLIST OF THINGS TO CONSIDER IN GETTING A JOB:

- o try summarizing your experience and skills
- o get copies of necessary documents
- o prepare yourself for the interview
- o find out about available jobs by contacting
  - --want ads
  - --state employment agencies
  - --voluntary agencies
  - --friends and neighbors
  - --asking employers directly
- o arrange for an appointment
- o be ready to ask questions about the job

- o dress appropriately for the interview
- o be on time for the interview
- o be prepared to ask questions about the job
- o determine how you will be told whether you got the job or not

CHECKLIST OF THINGS TO CONSIDER AFTER YOU GET THE JOB

- o always try to arrive at work on time
- o avoid leaving the job if there is still work to be done
- o inform your supervisor when you are unable to work
- o always ask questions when you do not understand something
- o do not be alarmed when you are criticized by your supervisor
- o remember that what you do on the job will follow you for a long time

CHECKLIST OF THINGS TO CONSIDER WHEN YOU WANT TO GET A NEW JOB

- o give sufficient notice of your intention to quit
- o avoid a bad work record by quitting jobs often
- o get a letter of recommendation from your present employer---before quitting
- o do not consider money as the most important factor in getting a new job
- o do not take time off from your present job to look for a new one